

REZULTAT SPRAVE

Unija Italijanov, organizacija italijanske narodne manjšine v Sloveniji in Hrvaški, se je v zadnjem času »spravila« z vsemi organizacijami istrskih, reških in dalmatinskih beguncev. To je prišlo do izraza najprej na srečanju s predsednikom republike Cossigo v Benetkah na začetku tega meseca in nato na prvem skupnem sestanku v Novigradu v Istri. Unija zato danes nastopa kot edina predstavnik italijanske manjšine tako v odnosih s slovensko in hrvaško kot v odnosih z italijanskimi oblastmi. Sprava pa je že začela dajati prve sadove.

DRAGO LEGIŠA

Tako je italijanski ministrski predsednik Andreotti v govoru v poslanski zbornici dne 25.9., kjer je tekla razprava o resoluciji poslancev KD za priznanje Slovenije in Hrvaške, med drugim dejal, da bo Italija pravočasno sprožila vprašanje »mednarodne zaščite italijanske manjšine, ki naj zlasti zajamči njeno nedeljivost«. Predsednik je z zadovoljstvom ugotovil, da je bil sprejel predlog Italije, naj mednarodna konferenca v Haagu zasliši mnenje vseh manjšin (torej tudi italijanske), ki bodo lahko obrazložile svoje zahteve.

Zelo podroben seznam predlogov v zvezi z italijansko manjšino pa vsebuje resolucija 21 krščanskodemokratskih poslancev v rimskem parlamentu. Gre za »poseben zaščitni statut«, ki bo italijanski manjšini zajamčil pravice na področju kulture, gospodarstva in okolja. Resolucija navaja tudi druga vprašanja. Italija bi zlasti morala zahtevati od Slovenije in Hrvaške, naj se pregleda in posodobi osimska pogodba, sklenjena z Jugoslavijo, ki je ni več.

Slovenska manjšina v Italiji se v resoluciji omenja samo na enem mestu, in sicer tistem, ki govori »o naravni vlogi mostu« ob obeh manjšin.

Unija je vsekakor dosegla velik uspeh. Problematika italijanske manjšine je že središču pozornosti italijanske in mednarodne javnosti. To je predvsem rezultat omenjene sprave.

Sesljski zaliv

Zakaj je Cardarelli vrgel puško v koruzo?

Quirino Cardarelli je vrgel puško v koruzo. Pred dobrim tednom je naznanil, da zapušča družbo Fintour, s katero je nameraval uresničiti turistično središče v Sesljskem zalivu. Njegova odločitev je močno odjeknila v tržaškem in širšem prostoru, saj je tržaški podjetnik abruškega rodu na tak način hotel predvsem protestirati proti vsem, ki so mu pri projektu za Sesljski zaliv metali polena pod noge, poleg tega pa postaja seveda vse bolj vprašljivo, ali bo mogoče načrt še izpeljati, kot ga je prvotno izdelal znani arhitekt Renzo Piano in kot sta ga odobrili devinsko-nabrežinska občinska in deželna uprava.

Povod za Cardarellijev izstop iz družbe Fintour je treba iskati v dejstvu, da se posebna komisija pri ministrstvu za okolje, ki preučuje projekt za Sesljski zaliv, kljub nasprotnim zagotovilom o njem še vedno ni izrekla. Upoštevati je treba, da je načrt ustavljen v Rimu že pol leta, vsak mesec zamude pa naj bi družbo stal milijardo lir. Očitno Cardarelli ni zdržal več tega bremena, še zlasti ker se mu v zadnjih časih niso posrečile nekatere druge naložbe v Trstu, njegove delnice pa bo, kot kaže, prevzelo poldržavno podjetje Morteo skupine IRI, ni pa izključena udeležba še drugih partnerjev, mogoče celo multinacionalne družbe.

Toda zakaj se je zadeva zataknila? V iskanju odgovora je treba

prav gotovo upoštevati javen in podtalen vpliv raznih naravovarstvenikov in zelenih, ki so se od vsega začetka postavili odločno po robu gradnji turističnega središča v Sesljskem zalivu. Poleg tega velja poudariti, da se je projekt znašel v središču ustavnega spora med deželno in državno upravo. Dežela Furlanija-Juljska krajina si je namreč doslej lastila pravico, da na svojem ozemlju neposredno skrbi za izvajanje tako imenovanega zakona Galasso o varovanju obalnih področij, med katera sodi tudi Sesljski zaliv, a kaže, da je za to dejansko pristojna država. Od tod tudi dejstvo, na načrt za Sesljski

zaliv zdaj preučuje komisija pri ministrstvu za okolje. Kot je v četrtek, 17. oktobra, na izredni seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta opozoril načelnik svetovalske skupine SSK Bojan Brezigar, pa najbrž ob vsem tem ne bi smeli zanemariti dejstva, da se pobuda za uresničitev turističnega središča v Sesljskem zalivu ni porodila v liberal-nacionalnih krogih, ki že od nekdaj vedrijo in oblačijo v Trstu...

Kako se bo zadeva razpletla, bo mogoče precej znano že konec tega meseca. Za 30. oktober je namreč sklicana seja, na kateri naj bi se komisija pri ministrstvu za okolje končno izrekla.

Pogled na Sesljski zaliv

(foto M. Magajna)

Odmevi po odobritvi tržaškega občinskega in pokrajinskega statuta

»ŠKODA ZA ZAMUJENO PRILOŽNOST«

Tržaška občina in pokrajina sta v sredo, 16. oktobra, odobrili svoja statuta, ki, kot vemo, še zdaleč ne ustrezata potrebam in zahtevam slovenske manjšine. Najbolj »dosledni« v svojem protislovenskem zadržanju so bili tržaški občinski svetovalci, čeprav tudi pokrajinski statut še zdaleč za našo narodno skupnost ni zadovoljiv. O vsebini novih statutov smo se pogovorili z dvema predstavnikoma Slovenske skupnosti, dr. Zorkom Harejem in dr. Alešem Lokarjem ki sta si veliko prizadevala za uveljavitev naših pravic.

Pokrajinski svetovalec dr. Zorko Harej je po odobritvi statuta na tržaški pokrajini dejal naslednje: »Statut tržaške pokrajine, sicer dovolj premišljen v svoji obširni tvarini 85 členov, je glede na sestavo prebivalstva, zemljepisni položaj, zgodovino, mednarodne pogodbe, razsodbe in samo republiško ustavo v problematiki, ki zadeva Slovence, reven in pomanjkljiv. Škoda za zamujeno priložnost, ko bi ta zakon o avtonomijah na osnovi katerega je bil sestavljen statut, lahko delno tudi opravil to, kar že dolga leta za-

man čakamo od državnega zaščitnega zakona«. Dr. Harej je še povedal, da je bila razprava o statutu dolga in ponekod tudi mučna. Pričela se je že junija meseca, sej pa je bilo okrog 35. O statutu je namreč razpravljala posebna komisija, v kateri je bil tudi predstavnik Slovenske skupnosti. »Delo je v komisiji potekalo sicer precej mirno, posebnih izpadov ni bilo. Najbolj problematične točke pa so bile že v komisiji tiste, ki so zadevale Slovence in ki jih je predlagala SSK,« je še dejal

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 27. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder. Branko Hofman: »Ringo potepuh«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: Slovenski obračun s samim seboj; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Z naših prireditiv.

■ PONEDELJEK, 28. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 12.00 Umetniki pred ogledalom; 12.40 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu: moški zbor Fantje izpod Grmade vodi Ivo Kralj; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Možiček Kopitjaček«; 15.00 Ko zgodovina zazveni.

■ TOREK, 29. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Alpe-Jadran; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 »Dober nasvet«; 12.00 Zvijanju naproti; 12.40 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu: dekliški zbor Slovenski šopek iz Mačkolj vodi Ljuba Smotlak; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Dopisnice z najbližjega vzhoda; 17.40 Mladi val.

■ SREDA, 30. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 »Dober nasvet«; 12.00 Zdrava prehrana in gastronomija; 12.40 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu: mešani zbor iz Sv. Križa vodi Albin Verginella; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu (1. del); 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu (2. del); 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jugoslavija po letu '45; 17.50 Mladi val.

■ ČETRTEK, 31. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Vojna je obrt, in egoistična.« Slovenski vojaki v 1. svetovni vojni; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 »Dober nasvet«; 12.40 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu: dekliški zbor Zvonček z Repentabra vodi Loredana Guštin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Spomini Henrika Tume; 16.00 Mi in glasba.

■ PETEK, 1. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.00 Mladinski oder. Lučka Susič: »Rože za dedka«; 10.30 Koncert v luteranski cerkvi v Trstu. Dekliški zbor Glasbene matica iz Trsta vodi Stojan Kuret; 11.30 »Dober nasvet«; 12.00 Prvine Sredozemlja pri primorskih pesnikih in pisateljih; 12.40 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu: mešani zbor Kolonkovec vodita Dalca Šturman ter Aleksander Sluga; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Kje je pristalo letalo?«; 14.30 Od Milj do Devina; 17.10 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 2. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 »Dober nasvet«; 12.00 Revija in Kanalska dolina; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Svet skozi lunin pogled; 16.00 Mi in glasba. Mladi izvajalci šole Glasbene maticе; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Alpe-Jadran.

»Škoda za zamujeno priložnost«

◀|||▶

dr. Harej. »Prvo načelo, po katerem mora pokrajina ščititi in vrednotiti prisotnost slovenske narodnostne skupnosti na svojem teritoriju je bilo sicer sprejeto. Predlagal sem tudi, naj bodo občine v tržaški pokrajini v novem statutu navedene tudi v slovenščini. Isto naj bi veljalo tudi za cestne znake in toponomastiko. Komisija je ta predlog sprejela, svet pa ga je zavrnil. Izredno sporen pa je bil predlog, ki bi dovolil svetovalcem, da se lahko v pokrajinskem svetu in komisijah izražajo tudi v slovenščini. Že komisija pa je to zavrnila,« je še povedal dr. Harej. »Prav tako ni bil sprejet moj predlog, naj bi v pravilniku za organik tržaške pokrajine bila tudi določena mesta za tiste, ki obvladajo slovenščino. Komisija sicer temu ni bila nasprotna, v svetu pa so vsebino tega mojega predloga bistveno spremenili in skrčili. To pravilo bo torej veljalo samo za delovna mesta za neučeno osebje, ki se hoče zaposliti na slovenskih šolah. S tem se torej dosedanje stanje sploh ne spremeni; prvič, ker sta samo dve naši šoli v pristojnosti pokrajine — trgovski zavod »Ž. Zois« in licej »F. Prešeren«, drugič pa zato, ker je bilo tudi za neučno osebje na teh šolah že prej obvezno znanje slovenščine.«

Kljub precejšnji nenaklonjenosti in ob popolnem neupoštevanju upravičenih zahtev slovenske

narodnostne skupnosti v tržaški pokrajini, pa je bilo nekaj pomembnih predlogov pokrajinskega svetovalca Zorka Hareja le sprejetih. Slovenci — tako posamezniki kot organizacije — lahko prosto uporabljajo slovenščino v svojih odnosih s pokrajinsko upravo in imajo pravico, da tudi dobijo odgovor v istem jeziku. Kar zadeva referendum, bo moral biti informativni material o njem napisan tudi v slovenščini. Povemo naj še, da bo statut preveden tudi v slovenščino.

»TRŽAŠKI OBČINSKI STATUT JE PORAZ ZA VEČINO...«

Svetovalec Slovenske skupnosti v tržaškem občinskem svetu prof. Aleš Lokar je po odobritvi tržaškega statuta, ki je popolnoma prezrl pomemben del svojega prebivalstva slovenske narodnosti, povedal naslednje: »Takšen statut je za Slovence nesprejemljiv. Slovenska skupnost je sicer predstavila dvajset amandmajev, vendar so svetovalci dosledno glasovali proti našim predlogom. Najbolj zaskrbljujoče pa je dejstvo, da so za statut glasovali tudi pripadniki Demokratične stranke levice.

Svetovalci misovske stranke so po odobritvi statuta z zadovoljstvom rekli, da je slovenska manjšina v tržaški občini doživela popolen poraz,« je še dejal prof. Lokar. »Jaz pa sem prepričan, da je bila s tem poražena predvsem večina. Nasploh pa menim, da bi

morala nova slovenska vlada v tem trenutku poseči za zaščito naše manjšine in proti takšnemu nezgodovinskemu zadržanju tržaških občinskih svetovalcev. Prezrli so nas, čeprav predstavljamo kar dobro desetino vsega prebivalstva v tržaški občini.«

Prof. Aleš Lokar se je tudi pritožil, da so njegova prizadevanja in predlogi za priznanje pravic Slovencev na tem ozemlju nalezeli na povsem gluha ušesa. »Svetovalcem sem prebral tudi nekaj

V nedeljo, 27. t.m., bo ob 15.30 v škedenjski cerkvi

Ukmarjeva proslava ob 20-letnici smrti

Govoril bo prof. Tomaz Simičič, ki bo predstavil ponatis znane Ukmarjeve pridige iz leta 1931. V drugem delu proslave bo nastopil Tržaški okt.

najpomembnejših členov statuta občine Koper, ki zadevajo tamkajšnjo italijansko manjšino; samo nemo so me poslušali, zanimanja za to pa ni pokazal nihče. Edini, ki so izrazili zaskrbljenost nad stališči tržaških občinskih svetovalcev, so bili le po en predstavnik Zelene liste, radikalne stranke in demokratične stranke levice...«

Strah pred slovenskim nacionalizmom

Strah je svojstven pojav, ki se je in se bo pojavljal v vseh plasteh našega življenja. Tako smo priče nenevadnemu strahu, ki je kdo ve iz katerega zakotnega predala ponovno pršel na dan. Italijanska javnost je bila v zadnjih mesecih večkrat opozorjena o velikem valu nacionalizma, ki se je prebudil pri narodih na drugi strani meje... Kje so vzroki? Med prvimi je, kolikor gre za Slovence, najprej ta, da se še danes marsikdo na Zahodu sprašuje, kje so Slovenci v zadnji desetletni vojni dobili toliko energije in sposobnosti, da so se tako odrezali? Resnici na ljubo pa je treba tudi priznati, da še vedno velika večina ljudi ne loči dveh pojmov, in sicer: »Kaj je nacionalizem in kaj je narodna zavest?« To mešajo in zlasti v tisku ustvarjajo zmedo.

List goriške nadškofije Voce isontina je 14.9.1991 objavil članek z naslovom: »Il grave male del nazionalismo«. Napisal ga je Carlo Alberto Borrioli. V tem sestavku pisec dokazuje, da je staro (menda misli čas pred 1940) Jugoslavijo rodil in celo držal skupaj samo panslavizem, Titovo Ju-

goslavijo pa še predvojni nacionalizem. Sedaj pa je ta nacionalizem eksplodiral in se razrastlel in začel dokončno razjedati Jugoslavijo. Nato nadaljuje, da je ta jugoslovanski nacionalizem nastal kot protiutež internacionalizmu, ki ga je širila francoska revolucija. In zato je nacionalizem čisto zgrešen odgovor na vprašanje spreminjanja komunistične družbe, saj v svobodni družbi vladajo medsebojno spoštovanje, strpnost, svoboda vere, mišljenja, govora in tiska...

Priznam, da sem podobno tiskovno plažo poslušal že nekajkrat in sem vedno vse skupaj puščal ob strani. Tudi tokrat sem se miho nasmehnil, ko sem to prebral in na vse skupaj pozabil. Sobrat s Sardinije, Slovenec seveda, pa me že nekaj tednov dobesečno bombardira, da naj se le nekdo tudi nad takšno plažo spotakne, še zlasti, če to piše tednik goriške nadškofije. Del članov te nadškofije pa so tudi Slovenci...

Zanimivo je, da se je ob ta zapis spotaknil samo čedadski Dom, medtem ko ga je naše drugo časopisje »obšlo« — »Zelo radi lovijo muhe, med-

tem, ko jim kamele marširajo mimo — saj so požegnane!« Pripadniki večinskega naroda, ali nekateri rabijo tudi izraz pripadniki velikih narodov; takoj začnejo uporabljati besedo nacionalizem, ko pri manjšinskem narodu, ali sosedu zapazijo narodno zavest. To je stara pesem, ki se je že kdo ve koliko poslušala in se še bo. Že leta 1931 je beneški buditelj Ivan Trinko zapisal: »So nekateri, ki očitajo nam, slovenskim duhovnikom, nacionalizem. Tako očitanje ni nič drugega, kot stara basen o volku in jagnjetu, ki je pilo vodo v doljnem delu potoka, pa je kalilo vodo volku, ki je pil vodo v zgornjem delu potoka! Ni nacionalist, kdor brani svojo narodnost, posebno če jo brani iz verskih vzrokov, pač pa je nacionalist tisti, ki krivično napada narodnost drugega.« — Te besede, ki so bile zapisane pred šestdesetimi leti, dajejo dovolj zgovoren odgovor, piscu zmedenega članka v že omenjenem tedniku.

Nikoli v zgodovini slovenskega naroda ne zasledimo, da bi Slovenci iskali kakršne koli ugodne poti, ali kakr-

Miro Oppelt pred pokrajinskim kongresom Ssk na Tržaškem »Pluralistična stranka manjšine ostaja edina rešitev«

O bližnjem tržaškem pokrajinskem kongresu Slovenske skupnosti, ki bo predvidoma 10. novembra, smo se pogovorili s političnim tajnikom Mirom Oppeltom.

Miro Oppelt

Kako ocenjujete sedanji politični trenutek Slovenske manjšine na Tržaškem?

Hudim pritiskom zaprtega tržaškega okolja navkljub je politični trenutek za slovensko narodnostno skupnost pozitiven tudi zaradi novega mednarodnega okvira. Evropska raven zaščite je lahko še nekaj zelo nejasnega, najvišja notranja mera zaščite v Italiji pa je jasno določena in se z njo postavlja sam zunanji minister. Zaščitni zakon bo moral upoštevati zahteve manjšine in ne bo mogel mimo določene mere recipročnosti v pozitivnem smislu.

Vi imate izkušnje tudi kot nekdanji predsednik rajonskega sveta pri Sv. Ivanu in kot dolgoletni upravitelj Krajevne zdravstvene enote. Očitno so se odnosi med večinskimi strankami in Ssk kasneje bistveno spremenili...

Odnosi strank večine na Tržaškem so se spremenili na slabše v znamenju brisanja slovenske prisotnosti. Po desetletjih sodelovanja so nas izključili iz krajevnih uprav v Trstu in pri tem izkoristili Lokarjev odstop v prejšnji mandatni dobi. Odstopil pa je v zvezi z razlastitvami za sinhrotron. Vse to pa ostaja zakrito zaradi blokade pretoka informacij tudi v slovenskem dnevniku.

Kar zadeva Slovence v Italiji nasploh lahko rečemo, da je nerazumljiv položaj Slovencev v socialistični stranki, v kateri prihajajo do izraza hude nacionalistične težnje. Nekdanji člani partije so sedaj razdvojeni, DSL sama pa je v Trstu glasovala za statut. Ali smo zašli v slepo ulico?

Z odobritvijo statuta na tržaški občini, pa tudi na pokrajini, se je Demokratična stranka levice

postavila na isto raven kot socialisti in demokristjani, saj tržaški statut briše slovensko prisotnost. Gre za bedno odločitev Vidalijevega kova in kaže na obupno praznino ter nadaljnje zlorabljanje slovenskih glasov na levi. Izgovarjanje z Nabrežino, češ da se je Skupnost odpovedala slovenskemu županu, je neprimerljivo. Skupnost je tudi v sodelovanju ohranila slovenskega župana desetletja, kljub dejstvu, da je slovensko prebivalstvo v tej občini padlo na tretjino. Sprejela je nujno pod točno določenimi načelnimi pogoji. Novi župan, ki je kršil ta načela, je moral odstopiti.

Koliko se med Slovenci v Italiji poznajo spremenjene razmere v matici?

Vsaj pri mladini, ki je ideološko neobremenjena, se je zavest prebudila že s primerom Janše. Mislim pa, da se je okrepila samozavest celotne manjšine.

Ali je Ssk pripravljena na prevzem vse večjih odgovornosti?

Slovenska skupnost je od svojega nastanka pokazala veliko zrelost in odgovornost tako v obrambi slovenske narodnostne skupnosti kot tudi za splošna upravna politična vprašanja. Potrebujemo pa glasove, ki jih nima dovolj. Upam, da so veliki zgodovinski dogodki prinesli novo zrelost slovenskim volivcem in da se ne bodo pustili še naprej zlorabljati od vsedržavnih strank. Edina pot za preživetje manjšine je močna pluralistična slovenska stranka, ki je tudi edino možni politični osebek slovenske manjšine. Brez močnega političnega subjekta je vsako kulturno, gospodarsko in tudi športno delovanje le gradnja na pesku in vodi v pogubo. Če to manjšina hoče, bo to tudi imela.

Posredovanje Ssk

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je zaradi problemov v zvezi s popisom prebivalstva naslovilo pismi na zunanja ministra Republike Slovenije Dimitrija Rupla in Italije Gianija De Michelisa. Stranka je opozorila ministra na zaplete, ki so nastali zaradi odrekovanja veljavnosti slovenskim popisnim polam in dolgotrajne nejasnosti s tem v zvezi. Še posebej pa je poudarila, da je razdeljevanje slovenskih pol samo na Tržaškem, in ne tudi v goriški in videmski pokrajini, nova diskriminacija Slovencev v Italiji zaradi kraja, v katerem živijo, in nedopustna delitev enotne manjšine.

O tem je razpravljalo deželno tajništvo Ssk na seji dne 18. t.m. v Nabrežini. Ponovno je pozvalo naše ljudi, naj zahtevajo slovenske popisne pole in jih izpolnijo.

Gre za odgovorne zgodovinske odločitve.

Kaj lahko prinese novi kongres?

Slovenska skupnost se je obdržala kljub nasprotovanju državnih in gospodarskih aparatov z obeh strani proti njenemu obstoju in delovanju. V sedanjem trenutku, ko brišejo sam naš obstoj, ostaja pluralistična stranka manjšine edina rešitev. Novi kongres bi moral še okrepiti pluralizem v stranki. Naj bo, kot vedno, kongres odprtih vrat. Vse Slovence pozivam, naj pristopijo, pomagajo soodločajo o naši skupni bodočnosti. Če se Slovenska skupnost ošibi, bo manjšina ostala le izumirajoči folklorni objekt prav v trenutku, ko evropski moment ni negativen do uveljavitve manjšin, ki pa morajo dokazati politično zrelost.

Pojdem u Rute...

Pojdem u Rute, u Rute...
tam čier je mráz.
Tam dou poklekne, poklekne,
mau požebam.

Ko obhajamo praznik vseh svetih, vsako leto brž pohitimo z mislijo in molitvijo in v cerkvenih obredih na simbolični obisk vseh umrlih, vseh rajnih sploh, čeprav ne vem za njih večno usodo. Njim je posvečen poseben spominski dan takoj za praznikom mučencev in drugih svetnikov, to je drugega novembra. Navada pa je, da se že na vseh svetih popoldne napotimo v Rute, kot se dekle v omenjeni pesmi nameni obiskat grob svojega zaročenca in na njem pomoliti. V Rute, to je: na pokopališče.

STANKO ŽERJAL

Pieteta do rajnih je v bistvu lastnost vsega človeštva, že pri antičnih narodih, nekdanj, pri kulturnih danes, kolikor toliko tudi pri primitivcih. V deželah zahodne kulture, prekvašene s krščanstvom, je ta pieteta še najbolj razvita. Izraža se v zunanjih elementih, v skrbi za gomile, nagrobnike i.p., kakor tudi v religioznem kontekstu, ko naročamo darovanje sv. maš za rajne, ko osebno molimo zanje, ko nagrobnikom dodajemo krščanske simbole.

Dekle v pesmi pravi o Rutah, da je tam mráz. Menim, da vsakogar na pokopališču zazebe pri srcu. Kristjan ga zna otpliti s svojim prepričanjem, da se rajnim življenje ne zruši, uniči, ampak le spremeni, kakor govori ena izmed molitev v mrliških obredih. Drugačne vrste mráz pa nas prevzema, kadar doživljamo dekadenco v upravljanju smrti, pokopov, pokopališč, komemoracij v nekdanj krščanski Evropi.

Prvi mráz je mogoče doživeti v pogrebni birokraciji. Ta je sicer neogibna iz raznih, ne nazadnje tudi higienskih razlogov. Vendar je tudi v birokraciji lahko kaj sočutne topline ali pa samo mráz. V sezonsko in vojaško vročih dneh prvega poletja letos sem našel v balkanskem Mostarju zaradi smrti moje sestre, medjugorske romarice, več topline, kot jo vsebujejo pravilniki Ljubljane in Gorice.

Edinstveno toplino namesto skladiščne hladnosti izražajo Plečnikove Žale v Ljubljani, kjer je za vsakega mrliča posebna, samostojna hišica v spoštovanju do rajnega in v uteho žalujočim.

Mráz so tudi pogrebi. Zaradi sindikalne ali občinskih okostenelosti je treba prijateljem umrlega iskati nekaj ur dopusta v službi, prenašati poleti najhujšo opoldansko vročino, če želijo mrliča spremljati na poti v zadnji dom. Če želiš pogreb ob primernejši predvečerni uri, trčiš ob zid občinskih pravilnikov. Ob 14. uri se izteče »žurnada« pokopaliških delavcev. Ni mogoče premakniti na dan pogreba urnika, da bi bili delavci na voljo občini od desetih dopoldne do šestih zvečer: ni dopustno, da bi svojci umrlega najeli lastne delavce, niti ni mogoče, da bi občinskim delavcem zasebno plačali nadure, da zasujejo grob šele ob sedmih zvečer.

Tretji mráz je v cerkvi, četrti dostikrat v pogrebnih sprevedih, peti v neokusnih nagrobnikih, šesti v jezikovno šepastih napisih, sedmi v oblikovanju povečanih pokopališč — in o vsem tem bi kazalo še podrobneje spregovoriti.

Ob spominskem dnevu rajnih skušajmo malce opazovati, kako izkazujemo pieteto do rajnih, in premisliti, kaj bi bilo mogoče z lahkoto zboljšati.

Nepotrebno zavlačevanje

»Gre za nepotrebno zavlačevanje, ki nikakor ne bo izboljšalo vsebine zakona« — tako je deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar ocenil sklep deželne svetovalske komisije, naj se odloži razprava o zakonu za razvoj Krasa, češ da je treba o tem govoriti še z županom Richettijem in predsednikom pokrajine Crozzolijem. Brezigar je opozoril, da je imela komisija na razpolago že dovolj časa, saj o tem zakonu razpravlja od julija meseca. Očitno gre tu za političen problem: nekateri svetovalci, kot na primer Giacomelli in Gambassini, skušajo zaradi svojih političnih špekulacij preprečiti odobritev zakona. Če bi se to res zgodilo, bi prebivalstvo tržaške pokrajine izgubilo pomembno priložnost za ekonomski razvoj tega ozemlja, je še poudaril Brezigar.

Lepo priznanje za našega sodelavca

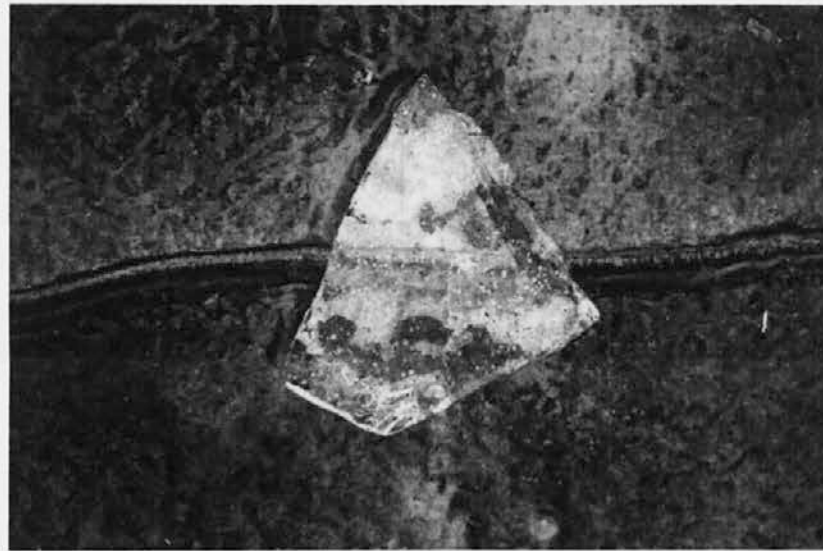
Med 150. fotografi iz vse Italije je na natečaju za barvne fotografije »S. Simone 1991«, ki je potekal v prvem tednu tega meseca v Codroipu, prejel prvo nagrado Darko Bradassi. Tema natečaja je bila letos: »Forme naturali« (»Oblike v naravi«). Komisija, ki so jo sestavljali trije priznani italijanski fotografi in člani fotografskega društva iz Codroipa, je podelila tri nagrade in nekaj priznanj. Vsak tekmovalec je pred-

stavil največ pet posnetkov. Darko Bradassi je predložil komisiji pet izdelkov, ki predstavljajo čarobne kompozicije, ki jih je ustvaril led. Slike so bile posnete na našem Krasu ob letošnji hudi zimi. Čestitkam, ki jih je naš sodelavec Darko Bradassi prejel za svoj uspeh, se pridružuje tudi naš list.

»Priznanje iz Codroipa mi je veliko zadoščenje. Slike, ki sem jih predstavil komisiji, so sad večurnega opazovanja narave ob izredno nizki temperaturi. Poleg tega pa moram reči, da so me forme ledu od vedno privlačile,« nam je dejal Darko Bradassi. »V ledu je v bistvu zaustavljen vsak trenutek zimskega življenja narave, kajti v ledu lahko opaziš kristalizirane zračne mehurčke, zmrznjene liste, žuželke in še

marsikaj drugega. Pa tudi oblike ledu same so izredno zanimive in ko se uživiš v ledenem ambientu, lahko opaziš nekatere podobe in oblike, ki so bile v tebi sicer v latentnem stanju. Na ta način jih spoznaš in izpoveš...«

Omenimo naj še, da je Darko Bradassi kljub svojim mladim letom že prejel v preteklosti za svoje fotografije nekaj pomembnih priznanj. Med drugim je dobil prvo nagrado Društva naravoslovcev in tehnikov »Tone Penko«. Njegov posnetek je bil objavljen na naslovni strani naravoslovne revije Proteus. V Novi Gorici so mu podelili priznanje na natečaju »Dia Primorske«, njegova fotografija pa krasi tudi platnico letošnjega Galebovega šolskega dnevnika.

Eden izmed petih posnetkov, s katerimi je D. Bradassi zmagal na nedavnem vsedravnem natečaju v Codroipu

Papežev obisk v naši deželi

Tržaški škof msgr. Lorenzo Bellomi je na tiskovni konferenci, ki je potekala v torek, 22. t.m., na sedežu časnikarskega krožka v Trstu, predstavil okviren program papeževskega obiska v Furlaniji-Juljski krajini. Janez Pavel II. bo našo deželo obiskal maja 1992 in se bo ustavil v centrih štirih škofij: Pordenonu, Gorici, Vidmu in Trstu. Na tiskovni konferenci sta spregovorila tudi predstavnika Deželnega odbora za papežev obisk, Duilio Corgniali in msgr. Lucio Soravito.

Škof Bellomi je predvsem poudaril, da je papeževa prisotnost v naših krajih potrebna za novo evangelizacijo in kot opora naši Cerkvi v trenutku, ko se Evropa združuje. Na izrecno vprašanje, v kolikšni meri bo ob papeževem obisku prišla do izraza tudi prisotnost slovenske manjšine v teh krajih, trije cerkveni predstavniki niso jasno odgovorili. Dejali so le, da se bo ob tej priložnosti poudarila predvsem enotnost Cerkve v Furlaniji-Juljski krajini. Trenutno je torej predvidena tako v Trstu kot v Gorici skupna maša. Večji del naj bi potekal v italijanščini, nekaj besed pa naj bi slišali tudi v slovenščini. O ločenem srečanju z Janezom Pavlom II., za katerega so zaprosili slovenski verniki, pa naj bi, kot so povedali na tiskovni konferenci, odločil sam papež.

Predkongresna dejavnost Ssk

Zadnje dni se vrstijo predkongresna zborovanja Ssk za Tržaško, kjer se med drugim volijo delegati za pokrajinski kongres, ki bo 10. novembra v Trstu.

Člani repentaborske in zgoniške sekcije so se srečali prejšnji teden ob prisotnosti članov pokrajinskega izvršnega odbora. Po orisu sedanjega političnega stanja, ki za Slovence ni nič kaj rožnato, kot kaže zadržanje velikih vsedravnih strank ob glasovanju o statutih na tržaški občini in pokrajini, sta se sekcijiska tajnika dotaknila specifičnih problemov občin. Izrečena je bila marsikatera kritika na račun krajevnih levih koalicij, ki se običajno predhodno ne obračajo na Ssk za rešitev posameznih problemov, kljub zatrjevanju o veliki odprtosti »naprednih« uprav. Ssk je z dejanji dokazala, da ji gre predvsem za splošne koristi naše skupnosti, kar je udeležila s prevzemom neposredne odgovornosti v odborih KGS in občine Dolina. Prav tako je bilo zadržanje Ssk konstruktivno pri razpravi in odobritvi občinskih statutih, ki po vsej izpolnjujejo pričakovanja domačega prebivalstva.

Domačini so izrazili željo, da bi prišlo do okrepljenih stikov med posameznimi sekcijami in pokrajinskim vodstvom, o čemer bo tekla diskusija tudi na strankinem kongresu. Na koncu so bili izvoljeni delegati za pokrajinski kongres in sicer: Emil Guštin za repentaborsko sekcijo in Zmaga Radetič ter Zoran Rupel za zgoniško sekcijo.

Nastop na prefekturi v Trstu

Manjšinski predstavniki zahtevajo spoštovanje naravnih pravic

Predstavniki Slovencev v Italiji je v petek, 18. t.m., ponovilo zahteve naše narodnostne skupnosti glede splošnega popisa prebivalstva in storitev namestniku vladnega komisarja v deželi Furlaniji-Juljski krajini dr. Domenicu Mazzurcu. Poudarilo je zlasti, da bi morali imeti vsi Slovenci v tržaški, goriški in videmski pokrajini možnost, da dobijo popisno polo tudi v materinem jeziku,

ker gre za temeljno ustavno pravico in za dostojanstvo slovenskega jezika. Te pole so doslej na razpolago samo v tržaški pokrajini, vendar jim pristojne oblasti odrekajo uradno veljavnost, češ da gre le za pripomoček pri odgovarjanju na popisna vprašanja.

Dr. Mazzurco, ki ga je spremljala dr. M. Marrosu, je delegaciji, v kateri so bili Jelka Gerbec za Gibanje za komunistično obnovo, Marij Maver za Svet slovenskih organizacij, Pavel Slamič za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, Branko Pahor za socialistično stranko, Miloš Budin za Demokratsko stranko levice in Ivo Jevnikar za Slovensko skupnost, povedal, da vladni komisariat pozorno spremlja to problematiko ter da sproti seznanja osrednje oblasti z željami manjšine, vendar zaenkrat pristojne oblasti niso dale kakih novih navodil. Poudaril je še, da mu ni znano, da bi bilo predsedstvo vlade zavzelo kako stališče

o slovenskih polah. Vsekakor, je še dejal, je sodelovanje pri popisu prebivalstva pomembna državljanska dolžnost.

Slovenski predstavniki so zaprosili za novo posredovanje v Rimu. Poudarili so, da slovensko prebivalstvo ne opušča svoje državljanske dolžnosti in sodeluje pri popisu, vendar zahteva spoštovanje jezikovnih pravic in je mnenja, da povsem zakonito izpolnjuje slovenske pole. V tem smislu ponovno pozivajo naše ljudi, da na Tržaškem, kjer so na voljo, zahtevajo in izpolnijo slovenske popisne pole. Istočasno poudarjajo zahtevo, da bi morali to pravico priznati tudi v goriški in videmski pokrajini.

Delegacija je vladnemu komisariatu predala tudi pismi za predsednika republike Cossigo in zunanjega ministra De Michelisa s prošnjama za srečanja in razgovora o odprtih vprašanjih Slovencev v Italiji.

V DSI o Cerkvi in mladih

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu je v ponedeljek, 21. t.m., predaval župnik iz Rodika v koprski škofiji Alojzij Kržišnik, ki je govoril na temo: »Ali ima primorska Cerkve sporočilo za mladino?«. Udeležencem je predstavil najpomembnejše podatke iz raziskave, ki jo je sam opravil med mladino v koprski škofiji. Izkazalo se je, da je med mladimi verska brezbržnost zelo razširjena, versko znanje pa precej šibko. Če se bo takšno stanje nadaljevalo, čez nekaj desetletij sploh ne bo več vernikov v cerkvi. Alojzij Kržišnik je poudaril, da se bo morala v bodoče Cerkve približati mladini, to pa lahko stori le z »prevzgojo« širše skupnosti vernikov.

V kratkem bodo odprli tudi novo kinodvorano Vittoria

Bogata dejavnost goriškega kinoateljeja

Na Goriškem že 15. leto uspešno deluje Kinoatelje, ki ima kot poglavitni namen širiti in uveljavljati filmsko kulturo med Slovenci v zamejstvu in tudi med italijanskimi soseskami. Krožek je nastal na pobudo prof. Darka Bratine, ki je v Gorici začel prirediti ogleda raznih avtorskih filmov, mladi pa so s tem delom nadaljevali in dejavnost razvili do nesluhtenih razsežnosti. Najpomembnejša novost v tej novi »filmski« sezoni je, da je Kinoatelje postal pobudnik za prenovitev stare goriške kinodvorane »Vittoria« (kjer so nekoč predvajali tako imenovane filme »z rdečo lučjo«). Novo kinodvorano naj bi uradno odprli že prihodnji mesec, v njej pa bodo predvajali kvalitetnejše filme iz slovenske in italijanske filmske distribucije. Kaj več bomo o tem pisali prihodnjič.

Najpomembnejša prireditev Kinoateljeja je prav gotovo Film-Video-Monitor, ki bo letos že 7. po vrsti. Gre za letni pregled slovenskega filma, videa in televizije, kakršnega v Sloveniji ne premorejo, vsaj ne v tako popolni obliki. Ta filmska prireditev, ki je naletela na velik odmev tudi v vsedravnem tisku, poteka v Kulturnem domu v Gorici. Kot nam je povedal član Kinoateljeja Aleš Doktorič, bo letošnji Film-Video-Monitor še posebno zanimiv, saj bo en del posvečen dogajanju v

Sloveniji od proglasitve neodvisnosti do tragičnih vojnih dni. Pomembna novost je tudi v tem, da bo letošnji Film-Video-Monitor potekal na obeh straneh meje, točneje v obeh Goricah. V Novi Gorici bo v okviru te prireditve predstavljeno tudi novo italijansko filmsko ustvarjanje, ki ga tamkajšnja publika bolj malo pozna.

Pred kakimi desetimi leti je goriški Kinoatelje začel prirediti tudi redna četrtkova srečanja za ljubitelje filma z naslovom »Gorica Kinema — Gorizia Cinema«. Večeri potekajo tamkajšnjem Kulturnem domu, v katerega je začela zahajati tudi italijanska publika. Prireditelji predstavijo vsak teden kak kvalitetnejši (beri: nekomercialni) evropski film iz italijanske filmske distribucije. Z doprinosom Kinoateljeja je tako goriški Kulturni dom postal pomemben kulturni center mesta tudi za italijansko publiko, ki redno zahaja tja. V Trstu kaj takega, vsaj trenutno, ne bi bilo mogoče...

O delovanju Kinoateljeja naj še povemo, da je v preteklosti ta goriški krožek priredil tudi zanimive preglede slovenskega filma, ki jih je predstavil v Rimu, Turinu in Bocnu. Sploh pa ima Kinoatelje vlogo pravega kulturnega centra med Slovenci v zamejstvu, saj so se v njem rodile razne pomembne zamisli. Ta krožek je bil med drugim tudi eden pobudni-

kov Slovenskega svetovnega kongresa na Goriškem, saj so prve seje potekale prav na sedežu Kinoateljeja v Ulici Croce 3. Mladi navdušenci za filme pa so se lotili tudi filmske produkcije. V sodelovanju z ljubljansko televizijo so posneli nekaj dokumentarcev, med katerimi velja še posebej omeniti film »Zamejci«, avtorski dokumentarec Andreja Mlakarja, ki je v Sloveniji naletel na precejšnje zanimanje.

Ob koncu je treba še omeniti, da je Kinoatelje začel lansko leto

V občinski sejni dvorani v Ronkah bo v četrtek, 31. t.m., ob 18. uri razprava o temi: »Pravica do rabe slovenščine pred sodno oblastjo in v javni upravi.«

prirediti v goriški knjižnici »D. Fajgel« tečaj slovenskega jezika za italijane, kjer udeležence ne učijo samo slovnice, ampak jim nudijo tudi najpomembnejše podatke o slovenski kulturi. Ta »Multimedialni tečaj slovenskega jezika«, kot se uradno imenuje, je Kinoatelje organiziral v sodelovanju z Univerzo v Ljubljani. Udeležba je nadvse zadovoljiva, saj se je v tečaj vpisalo okrog 60 Italijanov. Še en dokaz, da je ozračje v Gorici nekoliko drugačno od tistega, ki vlada v Trstu.

* * *

Nov velik uspeh Sama Kokorovca

Na svetovnem prvenstvu v kotalkanju, ki se je zaključilo v Sidneju, je Poletov kotalkar Samo Kokorovec dosegel izjemen rezultat. V kombinaciji se je uvrstil na drugo mesto, le za las za svojim večnim tekmečem, someščanom Sandrom Guerro. Tretji je bil Nemeč Kalser. O uspehu bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

Samo Kokorovec

EVROPA IN MANJŠINE

Problem evropskega združevanja je dandanes vedno bolj aktualen in živ. Lotevajo se ga politične sile, kulturni in gospodarski krogi ter ga vsak s svojega vidika obravnavajo. Posebej ob misli na Evropo v tretjem tisočletju, ki se z naglimi koraki bliža. V tej Evropi pa gotovo igra tudi pomemben dejavnik vprašanje narodnosti in dežel, ki postaja iz dneva dan bolj zanimiv, čeprav je danes še vedno zapleten. Sem se uvrščajo tudi narodne manjšine, saj je samo v okviru Evropske skupnosti danes nad 50 milijonov pripadnikov manjšinskih narodov in kultur. O vsem tem so razmišljali in razpravljali na nedavnem simpoziju v mestu Sassari na Sardiniji. Tu je Inštitut za študijske raziskave »C. Bellieni« (ustanovitelj sardinske akcijske stranke) priredil dvodnevni posvet na temo Evrope, različnosti in identitete raznih kultur. Posebno mesto je v tem okviru zavzemala manjšinska problematika.

Na simpoziju je nastopilo okoli trideset predavateljev oz. referentov. Bili so profesorji z raznih italijanskih in evropskih univerz, pisatelji in publicisti, med njimi znani proučevalci manjšinske problematike v Italiji Sergio Salvi.

Za nas pa je bila še posebej pomembna okrogla miza o politični dejavnosti manjšin. Sodelovali so v glavnem politični predstavniki manjšin iz Italije in ostale Evrope. Naj omenimo predvsem predstavnike evropske liste Federalizem, za katero so govorili Fr. Stevenin (Union Valdôtaine), Alfons Benedikter (Union Südtirol), Andrej Bratuž (Slovenska skupnost) in tajnik PSdAz (sardinske stranke) Giorgio Ladu, poleg teh pa še korziški evropski poslanec Max Simeoni ter bretonski predstavnik Herri Gourmelen. Vsi so orisali sedanji položaj svojih manjšinskih skupnosti s posebnim oziranjem na Evropo.

Slovenski predstavnik je v glavnem podčrtal sedanji boj Slovencev v Italiji za zakonsko zaščito. Obenem je opozoril na vlogo republike Slovenije v pričakovanju mednarodnega priznanja in se še zaustavil pri nekaterih specifičnih aspektih sedanjega političnega boja Slovencev.

* * *

Orgelsko-vokalni koncert v Gorici

SKPD Mirko Filej v Gorici prireja v soboto, 9. novembra, v goriški stolni cerkvi koncert dveh priznanih slovenskih solistov, organista Huberta Berganta in baritonista Sama Vremšaka. Na sporedu so klasična in slovenska dela.

Slovensko deželno gospodarsko združenje - sedež v Gorici -

sporoča naslednje:

1. Objavljena je bila nova okrožnica ministrstva za kulture dobrane in okolje, ki je zanimiva predvsem za gradbenike, arhitekta, gradbene načrtovalce, mizarje itd.. V tej okrožnici je obrazloženo, kako je treba ravnati pri obnovi starih mestnih jeder in kakšne materiale je treba uporabljati, da se ohrani neokrnjen arhitektonski videz.

2. V torek, 5. novembra, bo potekel rok za odplačilo davka IVA za tretje tromesečje.

3. V soboto, 30. novembra, bo potekel rok za plačilo akontacij za davke IRPEF, ILOR in IRPEG. Letos ministrski odlok št. 307 z dne 1.10.91 vsebuje bistveno novost: predujme bo treba plačati na osnovi lanskoletne prijave dohodkov, ne glede na morebitno letošnje zmanjšanje prometa.

4. Zgoraj omenjeni ministrski dekret št. 307 predvideva tudi nov odpust za vse davke (IRPEF, ILOR in IVA). Vsebina novega dekreta je za davkoplačevalce precej ugodna, vendar je treba počakati, da ga parlament potrdi in spremeni v zakon.

5. SDGZ iz Gorice prireja novembra meseca izlet v München, kjer si bodo udeleženci med drugim ogledali Nemški tehnični muzej, največji tovrstni muzej na svetu. Izlet bo trajal tri dni, rok za prijavo pa bo potekel 31. t.m.. Prijave sprejemajo na sedežu SDGZ v Gorici, Ulica Roma 20 (tel.: 0481/32844) ali pa tri turistični agenciji GOTOUR v Ulici N. Sauro 12 (0481/531213). Če se ne bo prijavilo dovolj oseb, bo izlet odpadel.

6. SDGZ opozarja vse člane, da nudi brezplačni servis pravnega posvetovanja. Dr. Samo Sanzin je na razpolago za pravne nasvete vsak prvi ponedeljek v mesecu na goriškem sedežu združenja v Ulici Roma 20.

»Erinnerungen an Jugoslawien« Draga Jančarja

»Erinnerungen an Jugoslawien« (»Spomini na Jugoslawien«) je naslov knjige, ki je pravkar izšla pri Mohorjevi založbi v Celovcu. Zbirka esejev Draga Jančarja je aktualna tudi zaradi nadaljevanja procesa osamosvajanja Slovenije, ki se je začelo prav na dan izida prvih izvodov Jančarjeve knjige, razstavljenih na stojišču Mohorjeve založbe v Frankfurtu.

Knjiga je izšla v novi zbirki Mohorjeve založbe »Perspektiven Alpen-Adria« in sta jo izdala Wilhelm Baum in Horst Ogris, ki piše v spremni besedi, da je knjiga »poziv birokratskim obotavljalcem, posebno v različnih državnih pisarnah, da bi priznali Slovenijo kot srednjeevropsko deželo, ki predstavlja enega številnih robov, iz katerih je sestavljena ta sredina«.

NATALIA GINZBURG SE JE POSLOVILA OD TEGA SVETA

V torek, 8. oktobra, je v petinšedemdesetem letu starosti umrla znana italijanska pisateljica Natalia Ginzburg, ki spada med najboljše pisateljice dvajsetega stoletja. Njen oče je bil znani tržaški pozitivistični histolog Levi, po rodu je bil Jud, hčerka pa se mu je rodila čisto slučajno v Palermu, drugače pa je Natalia živela med Turinom in Rimom.

Natalia Ginzburg se je poročila z znanim kulturno političnim delavcem, Leonejem Ginzburgom, s katerim pa ni mogla dosti živeti skupaj, ker ga je najprej fašizem preganjal, saj je bil pod njim zaprt štiri leta in kasneje tudi v konfinaciji, 5. februarja 1944. leta pa ga je umorila zloglasna nemška policija Gestapo. Seveda je vse to silno vplivalo na mlado pisateljico, ki je svoje prvo delo »La strada che va in città« (Pot, ki pelje v mesto) izdala v vojni vihri s psevdonimom Alessandra Tornimparte, seveda zaradi rasisti-

čnih težav, ki jih je kot Judinja imela pod fašizmom.

Že v letu umora svojega moža se pojavijo nove poezije, ki jih objavlja v reviji »Mercurio«, tokrat s pravim imenom, zaslovela pa je pozneje, ko so njen slog že vsi prepoznali; danes velja za njeno največje delo knjiga, ki je izšla leta 1962: »Lessico familiare« (Družinski leksikon). Pisateljica, ki je spoznala in sprejela katoliško vero za svojo, se je predvsem poglabljala v vsakdanje probleme človeka, za katerega se je vedno borila, dolga leta pa je sodelovala tudi pri časopisu »Corriere della sera«, kjer je predvsem kritično pisala o novem mediju, televiziji. Objavila je veliko knjig, dramskih del in poezije, bežno pa se je ukvarjala tudi s prevajanjem, predvsem s francoskimi pisatelji.

Opisovala je majhne ljudi in njihove težave, vedno je obravnavala družinske probleme, majhno življenje, skozi katero je razgrinjala pred nami večne teme velikih pisateljev. Zelo se je borila proti krivici, ki je njeno življenje tako pogojevala, zato se je tudi politično udejevala, vedno kot neodvisna, ker se ni hotela na nikogar preveč vezati. Znana je njena odločnost, ko se je bojevala za ponižane; kot zadnje tako delo bi lahko navedli knjigo, ki ima že v naslovu posmeh, namenjen oblastem: »Serena Cruz e vera giustizia« (Serena Cruz in resnična pravica), kjer opiše primer deklice, ki jo sodnijsko nasilno vzamejo staršem, ki so jo sicer pravilno posvojili leta prej.

Slovenska manjšinska problematika na mednarodnem posvetu

V Sassariju na Sardiniji je bil prejšnji teden mednarodni posvet o manjšinah v Evropi. Ob koncu vrste predavanj in razprav so priredili okroglo mizo na temo Politična dejavnost manjšin. Sodelovali so predstavniki manjšinskih strank s Korzike, iz Bretanje, iz Doline Aoste, z Južne Tirolske, s Sardinije in iz Furlanije — Julijske krajine.

Iz naše dežele je bil prisoten deželni podtajnik Slovenske skupnosti prof. Andrej Bratuž iz Gorice. Svoj poseg je posvetil trenutnemu položaju naše skupnosti. Še posebej je obdelal prizadevanja za pravičen zaščitni zakon. Posebno pozornost je vzbudil, ko je opisal probleme v zvezi z občinskimi in pokrajinskimi statuti ter zadržanje vedržavnih strank na Tržaškem, Goriškem in v videmski pokrajini. Ravno tako je poročal o zapletih s popisnimi polami na ljudskem štetju.

Prof. Bratuž je končno orisal novosti v Republiki Sloveniji kot matični državi slovenske manjšine v Italiji.

Medtem se, ravno tako na Sardiniji, pripravlja še en mednarodni posvet, katerega protagonisti bodo manjšine. Skupina Mavrice v evropskem parlamentu, evropska lista manjšin v Italiji Federalizem in Sklad Sardinia prirejajo 26. in 27. oktobra v Cagliariju Mednarodni simpozij za naslovom Federalizem za novo ustavo italijanske republike v Evropi narodov.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL GLASBENA MATICA GORICA

KONCERTNA SEZONA 1991/92

Dvorana Katoliškega doma v Gorici

- 30.10.1991 — Romantični SAMOSPEV
Dušan Kobal, tenor
Helena Plesničar, klavir
Schubert, Schumann, Brahms, Lajovic, Pavčič
- 6.11.1991 — I. Stravinski ZGODBA O VOJAKU
Instrumentalna komorna skupina iz Ljubljane
Pripovedovalec Igor Samobor
- 16.11.1991 — MOZART in DVOŘAK v komorni glasbi
Irena Baar, sopran
Tomaž Lorenz, violina
Alenka Šček, klavir
- 20.11.1991 — ENSEMBLE PRO MUSICA iz Salzburga
izvaja Mozartova dela
Carsten Neumann, violina
Frank Stadler, viola
Monika Pfeiffer, fagot
Wilfried Tachezi, dirigent
- 12.12.1991 — GODALNI KVARTET Glasbene matice iz Trsta
in flavtistka Daniela Brussolo
- 20.12.1991 — Solistični koncert
Bernarda Fink, mezzosopran
Jiri Pokorny, klavir
Wolf, Mahler, Guastavino, Škerjanc
- 15.1.1992 — SOLISTI FILHARMONIJE IZ MINSKA
Jurij Likin, oboa
Sergej Gromov, violina
Ilija Žukovski, čelo
Jurij Gildjuk, klavir
- 14.3.1992 — Klavirski recital
Katja Milič
Kogoj, Berg, Skriabin

Vstopnina 10.000 lir, znižano 5.000 lir

Tiskarna
graphart

se je preselila

v

drevored D'Annunzio 27/E

TRST

tel. 040/772151

V Katoliškem domu v Gorici bo v nedeljo, 27. t.m., ob 16. uri premiera Odra 90

B. Nušič

»Dr.«

Mešani zbor »Lojze Bratuž« - Gorica
Gallusov večer ob 40-letnici delovanja zbora

Dirigent: Stanko Jericijo

Župnijska cerkev v Štandrežu, petek, 25. oktobra 1991, ob 20.30

NOV SADJARSKO-VRTNARSKI CENTER V ŠPETRU

V Industrijski coni v Špetru so v soboto, 19. t.m., tudi uradno predali namenu novi sadjarsko vrtnarski center, ki ga bodo upravljale Zadruga APO (Združene sadjarsko-vrtnarskih proizvajalcev), Zadruga SEUKA, ki se ukvarja z gojenjem in prodajo jabolok ter Gorska skupnost Nadiških dolin. Gre za pomembno pridobitev, ki bo omogočila boljše prodajne pogoje za člane omenjenih zadrug, a tudi za druge, ki se s sadjarstvom in vrtnarstvom ukvarjajo v drugih, sosednih krajih.

Gorska skupnost Nadiških dolin ima dokajšnje zasluge za noven razvoj kmetijstva v Benečiji, ta razvoj pa se je nekako začel pred dobrim desetletjem, ustanovili so tedaj posebne strokovne službe. Načrt je bil dokaj preprost: ohraniti okolje in ravnovesje v naravi, istočasno pa zagotoviti najboljše pogoje za razvoj kmetijske dejavnosti, še posebej takih kultur, ki so zanimive za krajevni trg. V tem smislu se je skupina strokovno usposobljenih mlajših ljudi začela ukvarjati s sodobnim gojenjem jablan. Novi, gosto nasajeni nasadi sort zlatega delišesa, jonagolden in renete so predstavljali pravi preobrat v benečanskem sadjarstvu. Nekateri navdušenci so začeli ponovno gojiti tudi domačo sorto seuko, ki je sicer zelo okusna, pozna sorta, živo rdeče barve s tršim, močno povoščenim lubadom, a ni najbolj primerna za širok trg. Vsekakor pa so lani posadili kakih 5000 seuk, ki so bile cepljene na srednje visoke podlage. Za ta jabolka vlada veliko povpraševanje predvsem med krajevnim prebivalstvom, vse do Vidma in spodnje Furlanske nižine, kjer jih pač po-

znajo, ker so jih Benečani pred desetletji zamenjavali za koruzni zdrob.

Novi center v Špetru so zgradili ob pomoči dežele Furlanije Julijske krajine, ki je dodelila podporo v višini 500 milijonov lir in Evropske gospodarske skupnosti, ki je za to zgradbo dodelila 100 milijonov lir podpore. Gre za pomembno investicijo, saj je center opremljen z dvema hladilnikoma za sadje, v katerih bodo lahko spravili 200 ton jabolok in kakih 600 stotov kostanja. Letos računajo, da bodo spravili kakih 100 ton jabolok in 300 stotov kostanja. Posebno kostanj postaja vse bolj zanimiva kultura. Trenutno pridejajo v Benečiji kakih 600 do 700 stotov kostanja raznih sort in kvalitete. Predvidejajo pa, da bo ta kultura doživela še večji razmah, če se bodo gojenja kostanja lotili na smotrni način. Beneške doline so namreč edine proizvajalke tega jesenskega sadja v deželi Furlaniji Julijski krajini, za katerega vlada vse večje zanimanje. Center v Špetru je zato opremljen s strojem za prebiranje in kalibriranje kostanja in za čiščenje, pranje in kalibriranje jabolok, saj trg zahteva strogo ločitev po kvaliteti in debelini sadeža. Vodstvo zadrug namerava tudi začeti z zbiranjem gob za trg. Doslej — zaradi neugodnih vremenskih razmer — gob še ni bilo dovolj, računajo pa, da bodo pripravili več stotov svežih gob za trg. S tem bi se izognili prekupčevalcem iz Veneta, ki so v zadnjih časih le slabo plačevali gobe, tudi če je šlo za drugače zelo iskane jurčke.

S prihodnjo pomladjo pa naj bi Sadjarsko-vrtnarski center v Špetru začel delovati tudi kot središče za zbiranje zelenjave za prodajo. To zelenjavo naj bi vozili

predvsem na trg v Čedad oziroma v Videm. Blaga ne bi smelo zmanjkati, saj šteje Zadruga APO kakih 300 članov. Seveda niso vsi poklicni kmetje ali vrtnarji, velika večina se namreč s sadjarstvom in vrtnarstvom ukvarja ob prostem času, oziroma ob sodelovanju drugih družinskih članov. Ta dejavnost torej pomeni važen dodatek družinskemu proračunu, ne pa prvenstvene dejavnosti, pomeni pa važen doprinos, da se življenje v benečanskih vaseh ohrani in da se te vasi pomladijo.

Zadrugi APO in Seuka se zavzemata za integrirano obdelovanje, ki naj bi v nekaterih primerih postalo celo popolnoma biološko, kar naj bi pomenilo še dodatno zanimivost za trg, ki je vse bolj pozoren na kvaliteto in neoporečnost sadja in zelenjave. Obe zadrugi pa gledata na kmetijstvo tudi širše in bosta zato v soboto, 26. oktobra, v okviru celomesečnega sejma kostanja in jabolok, ki je ob sobotah in nedeljah v Špetru, ob novem Centru, priredila razstavo krav mlekaric. Iz raznih benečanskih vasi, kjer še redijo kakih 1300 glav govedi, bodo na razstavo pripeljali 30 krav, 15 furlanske lisasto rdeče in ostalih 15 sivorjave alpske pasme. Zadrugi prirejata razstavo v sodelovanju z Združenjem rejcev iz Vidma. Tudi živinoreja pomeni namreč važno postavko v benečanskem gospodarstvu. V dolinah še vedno deluje pet mlekarn, ki predelujejo mleko v kvaliteten, predvsem svež sir in maslo. Tudi živinoreja bi v Benečiji lahko postala še bolj zanimiva dejavnost, a ob sedanjih vsedržavnih težavah te kmetijske panoge se ljudje le težko odločijo za ta korak, ki bi sicer zahteval znatna sredstva.

M.T.

Strah pred...

šne koli protekcije. Smo pa ponosni na vse tisto, zaradi česar smo postali in postajamo narod! Naš geopolitični položaj je pač tak, da, če se v sedanjem času hočemo ohraniti kot narod, moramo živeti odprto in strpno, kajti za nas Slovence sta enako usodna zakrnelost kot razpršenost. Zato me izredno moti tak način drobljenja v časopisu, ki celo zastopa Cerkev, oziroma njeno institucijo. Vidi se, da pisec sploh ne ve, da je Cerkev bila in bo vedno bolj zakoreninjena v določenem narodu, to velja tudi za Slovence, zato se je in se bo morala tudi v bodoče povezovati z njegovo (za nas slovensko!) kulturo, jezikom in tudi načinom življenja. (To ne velja samo za misijonske narode, velja tudi za Evropo!) Zlasti po Koncilu mora Cerkev zoreti (!) za narod, v katerem vrši oznanjevalno vlogo, pod splošnim človeškim in etičnim vidikom. Tu je vloga Cerkev! (Za kulturna, gospodarska in etnična vprašanja so pristojni drugi in ne Cerkev!) Papež je izrecno poudaril: »Cerkev je navzoča in sodeluje tam, kjer gre za človeka, seveda v mejah svojega poslanstva!« Kako bi bilo prav, če bi se tega zavedali tudi gospodje, ko razpravljajo o sosedu in sosedih!

Ambrož Kodolja

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanović, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publist d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

JURIJ PALJK »Trst nas ne mara«

Ne vem, zakaj je tako, a v Trstu se večkrat počutim nelagodno, najsi sem še tako ali drugače nujno navezan nanj. Ta nelagodnost ne prihaja iz znane fraze, s katero vam vedno postrežejo mlajši Tržičani, ki ob vsaki priliki neutrudno govorijo, kako so do vrh glave siti Trsta, kako je Trst nemogoče star, kako ne prenašajo več zaostale mentalitete, ki vlada v Trstu, in podobne oslarije, ki jih morate običajno poslušati, ko se vaši tržaški sogovorniki vrnejo s čudovitih počitnic. Da potem nikdar ne odidejo iz mesta v svet, niso krivi oni, kriva je država, ki ne poskrbi zanje, krivo je vse mogoče na svetu, samo oni ne, podobne neumnosti itd., no ja, to so že druga vprašanja, ki se jih ne bi dotikal, največ seveda zaradi zamerè, katere si takoj deležen, »ker ne razumeš bistva problema«. Da problema sploh ni, ampak je v ozadju samo lagodje presitih meščančkov, ki niso šli še dlje kot do sosedovega vrta brez mamice in očka, ali pa brez njune denarnice, je seveda drugo vprašanje.

Nelagodje včasih že prerašča v odpor, čeprav ne živim več v tem mestu, ki je bilo nekoč tako pomembno za Slovence, saj je Cankar vsemu slovenskemu svetu pravil, da je Ljubljana res srce Slovencev, pljuča pa da so v Trstu. Mislim, da razlog tega odpora in skorajda neke hladne mržnje do vsega, kar je v mestu, prihaja iz zelo enostavnega dejstva, da nas Trst ne mara. Trst ne mara nikogar, ki prihaja od zunaj, nikogar, ki je drugačen od »pravih« Tržičanov. Seveda bi

tu rad vedel, kateri so pravi Tržičani, tisti, ki se neprenehoma šobijo na ves glas, ko gre za italijanstvo mesta, ali tisti, ki so tu že stoletja, morda pa tisti, ki še danes uživajo ugodnosti, ker so sem pribežali? Ne vem, vem pa, da je v Trstu zelo težko biti Slovenec, tujec nasploh.

Trst Slovencev ne mara, sramuje se svoje slovenske krvi, kot se vsi pravi »hohštapljerji« sramujejo svojih revnih staršev, davnih prijateljev. Trst Slovencev ne mara, pa naj mi razne politične stranke še tako nakladajo o tem, kaj vse so one naredile za slovensko manjšino, za Slovence, ki tu živijo od vedno. »Trst nas ne mara«, mi je rekla nekoč neka gospa, ki je prišla po nakupih v mesto, iz Sežane je bila, na avtobusu so ji hoteli dati globo, ker ni vedela, da mora listek tudi ožigovati v posebnem strojčku, in sem ji priskočil na pomoč; ko sva izstopala, sem lahko poslušal nekaj pripomb o tem, kako smo »nazaj s kartami«, brezzobo ženšče pa je v pristni tržaščini nekaj pravilo o tem, kako se mora v Jugi vse kazni plačati takoj, ker te sicer odpeljejo v zapor in to »kaaakšen zapoor«. »Trst nas ne mara!« sem ugotovil, ko so mi nekoč v Trstu napisali v knjigo, da sem »sciavo di...«, bil sem na nekem predavanju in je bil desetminutni odmor. Šel sem na cigareto, še sedaj se samemu sebi smejem, ker nisem sam zmozel razumeti, kaj pomeni novofašistovski znak, ki ga sedaj lahko kar večkrat vidimo naranenega na zidovih, običajno zraven piše še, kako bo Istra italijanska ali pa kaj lepega o Slovencih. Podhod, ki vas popelje na železniško postajo v Trstu, je pravo doživetje, pozneje sta mi to razložila dva Furlana, še sedaj smo prijatelji, a nihče od nas nima preveč lepih spominov na Trst.

Ob začetku nove športne sezone

V tem času so se začela že številna prvenstva v različnih ekipnih športnih panogah. Med slovenskimi predstavniki igra najpomembnejšo vlogo prav gotovo ekipa Jadran, ki nastopa v tretjeligaškem košarkarskem prvenstvu. V primerjavi s preteklo sezono so se »plavi« znatno okrepili z vrnitvijo dveh igralcev zlate dobe, kot sta Klavdij Starc in Sandi Rauber. V lanskem sezoni sta preizkusila svoje moči v drugoligaškem oz. prvoligaškem prvenstvu. V Jadranske vrste je prestopil tudi mladi Peter Ažman, sicer Borov igralec, ki je lani nastopal za Marr iz Riminija v A2 ligi. To je prvovrsten talent, ki ga odlikujeta zelo natančen met in dober skok. Ekipo letos vodi nov trener, in si-

cer Janez Drvarič, ki je že bil možni trener v jugoslovanski reprezentanci in je več let vodil Olimpijo iz Ljubljane. Po vsem tem je jasno, da so letošnji cilji naše združene ekipe precej ambiciozni. Starc in tovariši so že v uvodnih treh kolih potrdili, da lahko upravičeno računajo na napredovanje v višjo ligo. Prepričljivo so zmagali vse tri tekme, in to tudi proti ekipam, ki jih poznavalci uvrščajo med favorite letošnjega prvenstva.

V četrtoligaškem košarkarskem prvenstvu nastopa Kontovel. Gre v bistvu za isto ekipo, ki je lani napredovala iz promocijskega prvenstva. Najverjetneje se bo ta ekipa uvrstila nekje na spodnjem delu lestvice, kar bi že bil uspeh, če pomislimo, da prvič igra v tako zahtevnem prvenstvu. Glede promocijskega prvenstva pa je malo kaj povedati. Od slovenskih predstavnikov bo lahko le Bor Radenska odigral vidnejšo vlogo.

V odbojki se nam obeta popolnoma drugačna slika. Vlogo vodilnega slovenskega predstavnika bo imela ženska ekipa Bora Tombolini drinks, ki je lani napredovala v B2 ligo. To je izredno zahtevno prvenstvo, v katerem nastopajo že na pol profesionalne ekipe. V tem društvu so si zagotovili pomembnega pokrovitelja, vendar je kakovost ekipe ostala na lanskem stopnji. Da se razumemo, gre za ekipo, ki je zelo dobro nastopala v tretjeligaškem prvenstvu, zelo vprašljivo pa je, če bo lahko kos skoraj profesionalnemu ustroju B2 lige. Poleg tega bo le-

tos brez glavnega trenerja Marka Kalca, ki je moral obleči vojaško suktnjo. Jasno je, da bi bil obstanek v ligi že dober uspeh. V ženski C1 ligi bo nastopala Sloga Koimpex. Gre za mlado, vendar uigrano in požrtvovalno ekipo, ki z zagnanostjo lahko pripravi marsikatero presenečenje. Zelo verjetno ne bi smela imeti posebnih težav za obstanek v ligi, uvrstila naj bi se nekje na sredini lestvice. V moški C1 ligi bo nastopal Bor Agrimpex, ki se bo po vsej verjetnosti boril za sam obstanek v ligi. Na Goriškem bosta v moški C2 ligi nastopala Valprapor Imsa in Olimpia CDR. Gre za ekipo, ki lahko pripravita marsikatero presenečenje, zelo verjetno pa bosta obstali nekje na sredini lestvice.

V nogometnih prvenstvih igra vodilno vlogo med slovenskimi

ekipami štandreška Juventina, ki nastopa v promocijskem prvenstvu. Kot dokazujejo rezultati dosedanjih srečanj, pa se bo ta ekipa borila za sam obstanek v ligi. Doslej je iztržila le eno zmago in nekaj neodločenih rezultatov, bila pa je že večkrat poražena. V prvi amaterski ligi so kar trije slovenski predstavniki in sicer Zarja, Primorje in Vesna. Obstane v ligi si bodo zanesljivo zagotovile vse tri slovenske ekipe, možno pa je, da bo prišlo tudi do kakšnega prijetnega presenečenja.

Med ekipnimi športi ne smemo pozabiti na namizni tenis. V drugi italijanski ligi nastopajo ženske predstavnice Krasa in to tudi s precejšnjim uspehom. Zelo težko pa je, da jim bo uspel veliki met, to je napredovanje v prvoligaško prvenstvo, vendar je že častno nastopanje v italijanski B ligi je zelo dober uspeh.

(Dar)

SPLOŠNA OPREMA

Korsic

- SERIJSKO POHIŠTVO
- POHIŠTVO PO MERI
- PREUREDTVE

PRODAJALNA
TRST - UL. S. CILINO 38
TEL. 040-54390

Igralci Jadrana, naše najboljše slovenske košarkarske ekipe v zamejstvu (foto M. Magajna)

Trst nas nima rad, pravzaprav ne prenaša nikogar, samo osrednje tržiško glasilo vzemite v roke, spet iz njega diha tista hladna sapa, ki je dihala pred leti. Spet vejeta sovraštvo in srd, češ da bodo sedaj spet oni nekaj pokazali (Ampak, za božjo voljo, kdo so ti oni, naj pridejo vendar na dan z jasno besedo, naj se vendar vedno ne skrivajo za kvazi demokratičnimi formulami, ki z demokracijo nimajo nobene zveze!), spet ista prazna in nevarna rasistična natepavanja, spet se seje sovraštvo, spet se poglablja nikoli popravljeni most med dvema etničnima poloma, ki tako pogojujeta tržiško življenje. Lastne izkušnje me silijo k temu, da se sprašujem, če je ta most sploh kdaj obstajal. Mislim, da je bil vedno z ene strani zgrajen (drugi vedno nimajo časa, so preveč zaposleni z vsem mogočim, tudi s tem, kako bi čim bolj okrnili manjšinske pravice). Nekaj podobnega je na raznih slovenskih dvojezičnih »velikih manifestacijah«, kjer Slovenci vedno mirno in vzorno poslušajo (Tako so nas starši učili doma!), prijateljski in demokratični Italijani pa prav prijetno klepetajo ali zehajo, ali pa »niso utegnili priti zaradi neodložljivih obveznosti«. In tako vsi klepajo v nedogled naprej v italijanščini za dva Italijana med tristo Slovenci, ki ubogljivo stojijo pred odrom. Stare finte, na katere nas mečejo od pamtiveka, da ne rečem že od prej, mi pa mislimo, da smo kaj jaz vem kaj, ker znamo dobro (?) govoriti njihov jezik. Pa naj mi sedaj nihče ne reče, da ni na dnu svoje uslužne slovenske duše polaskan, ko mu rečejo Italijani, kako je priden in sploh in oh, ker zelo dobro obvlada tudi njihov jezik! Tega prašičje pocukranega paternalizma, ki že preklemano in predolgo dol visi, bi lahko enkrat bilo dovolj! Dovolj in pika. Brez nepotrebnih »però« in »insomma« ter »bisogna capire la situazione«. »Dovolj« je lepa slovenska beseda, ki ne prenaša nobenih »perojev«.

Trst nas seveda ne bo maral še naprej, a to ni važno.

»Kaj pa je sploh to proti večnosti?« bi me zafrkljivo vprašal znanec, kateremu priznavam vse dobre lastnosti, zavidam pa samo eno, njegovo »flegmo«, ki mu seveda omogoča to, da ne bo nikdar imel čira na želodcu, in tudi od srčne kapi ne bo nikdar umrl, ker »se pač ne grene«. »Ne splača se in tudi stane te lahko zelo dosti, nikoli ne veš, kako se bo vsa stvar sedaj obrnila, sedaj se splača molčati, sedaj bo čas trgovanja, Vzhod se odpira, ne splača se siliti v ospredje s slovenstvom, posebno sedaj ne, ko je vse skupaj zelo napeto, gotovo bodo nekoč boljši časi,« je natepal z zvitostjo premetenega trgovca, ki bi še ostarelo in zato sedaj že nepotrebno mater prodal pod ceno, samo da bi nekaj zaslužil.

Nejeverno sem prikimal in se čudil znančevim globokoumnim besedam. Nikakor namreč nisem mogel razumeti, kako bi njemu lahko šlo še boljše, ima namreč že vse visokostandardne dobrine (vilo, dobro delovno mesto, lepo in bogato ženo itd.), še celo bistre otroke ima, ker si jih lahko privoščiti. Tako mi je razlagal, deževalo je in s svojo limuzino me je potegnil do železniške postaje, kjer me je pustil na dežju, da sem »gonil naprej svojo o Slovincih«.

Ko je vlak potegnil proti furlanski dolgočasni nižini, sem se spomnil, da bi ga bil lahko vprašal, zakaj je vedno ganjen, ko go malce spi-je in prepeva na ves glas slovenske pesmi, in nemožeče sili druge, naj vendar že pojejo z njim. Vem, da mi ne bi dal pravega odgovora, po trgovsko bi nekaj zamomljal, če pa bi bil morda slabe volje, bi mi rekel, naj mu pokažem svoje rezultate, on da mi svoje lahko vedno in povsod. (Dolgi o v besedi povsod: povsoood). Pri tem bi pomenljivo potežkal ključ avtomobila, ki jih ima pripete na imenitnem in velikem srebrnem obesku, gotovo bi se tudi posmehnil. Rezultati! Rezultati so namreč zelo važna stvar.